

معرفی منشورات مؤسسه کتاب شناسی شیعه

پدیدآورده (ها) : صفری، علی اکبر

فلسفه و کلام :: کتاب شیعه :: بهار و تابستان 1390 - شماره 3

از 319 تا 322

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/940599>

دانلود شده توسط : رسول جعفریان

تاریخ دانلود : 01/04/1396

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

(۱)

شیخ آقا بزرگ تهرانی

به کوشش: علی اکبر صفری، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۸۸۰ صفحه.
در بخش نخست این مجموعه مقالاتی از نویسندگان و پژوهشگران درباره شخصیت علامه تهرانی همراه با سروده هایی در ستایش مقام این عالم وارسته آمده است. این سروده ها از آثار شیخ قاسم محبی الدین، شیخ محمد سماوی، سید عباس افجه ای، علی اکبر خوشدل تهرانی، سید عبدالستار حسینی و ... انتخاب شده است.
بخش دیگر به رساله های کوتاه، مقالات، نامه ها، پیام ها و مقدمه و تقریظ های علامه تهرانی بر کتابهای دیگران اختصاص یافته است.
دو کتابچه که در زمان حیات و نخستین روزهای درگذشت ایشان در عراق به چاپ رسیده بود در بخش چهارم تصحیح و درج شده است.
در این مجموعه، مقاله هایی به قلم بزرگان علمی و هنری ایران و عراق از جمله: واعظ خیابانی، سید مرتضی نجومی، مدرّس تبریزی، سید محمد علی روضاتی، محمد رضا حکیمی، اقبال آشتیانی، سعید نفیسی، جلال آل احمد، مرتضی مدرسی چهاردهی، و سید حسن صدر، کیوان سمیعی، شیخ محمد حرزالدین، آیه الله مرعشی، استاد سید محمد حسین جلالی آمده است. برخی از این مطالب به گونه ای پراکنده در نشریه های گوناگون به چاپ رسیده و برخی نیز برای نخستین بار در این مجموعه تصحیح و درج شده است.
در طلیعه کتاب چهار زندگینامه خودنوشت از شیخ آقا بزرگ درج شده است.
پس از مقالاتی درباره ذریعه و طبقات به بخش سوم یعنی گسترده ترین قسمت کتاب و دربردارنده رساله های کوتاه

از علامه تهرانی می رسیم مانند: ۱. ضیاء المقازات ۲. اسناد مصفی ۳. ذیل اسناد المصفی ۴. تاریخ حصر اجتهاد ۵. ترجمه علامه بیاضی.

و همچنین مقالات علامه تهرانی که در مجلات العرفان، المعارف و ... به چاپ رسیده است از جمله:

۱. ذکری مولد امیرالمؤمنین ۲. ابن غضائری ۳. سید بن طاووس ۴. مراجعات فی کتابنا الذریعه ۵. میرزای نوری ۶. محمد بن جریر طبری ۷. الکافی و قیمته ۸. رساله رحمانیه ۹. تعلیقات علی اجازات الخطیبه ۱۰. حیاة الشیخ الطوسی و ...
- با بررسی کتابهای چاپی و نسخه های خطی برخی آثار آقا بزرگ بیش از پنجاه مقدمه و تقریظ در فصل سوم بخش سوم سامان یافته است. عنوان شماری از آنها چنین است:
- الغدیر، نهج السعادة، تاریخ الشیعة، تفسیر برغانی، تفسیر قمی، تاریخ الشیعة، مسند امام علی علیه السلام، فضائل آل الرسول، فصل چهارم بخش سوم شامل نامه های علامه تهرانی به مشاهیری چون، آیه الله بروجردی، آیه الله مرعشی، مرحوم علی دوانی رحمهم الله است.

خاتمه کتاب ویژه اسناد و تصاویر است.

پیوستهای مجموعه شامل متن کامل دو کتاب زیر است.

۱. شیخ الباحتین ۲. ذکری الشیخ آقا بزرگ.

(۲)

احوال و آثار میرفندرسکی

محمدرضا زاده هوش، چاپ اول، ۱۳۹۰.

موسسه کتابشناسی شیعه با طرح کلان پژوهشی «بزرگان شیعه» به معرفی صدوده تن از بزرگان و دانشمندان شیعه و بیان نقش آنها در ساختار فرهنگ و تمدن اسلامی میپردازد. در این مجموعه سرگذشت، آراء و اندیشه ها و آثار علمی هر

یک از دانشمندان در کتابی جداگانه بررسی می‌شود.

کتاب احوال و آثار میرفندرسی نخستین اثر از موسوعه بزرگان شیعه است که به چاپ می‌رسد.

در نمایه این کتاب، شناخت حکیم ابوالقاسم فندرسی، معروف به میرفندرسی (ح ۱۷۰- ۱۰۵۰ق) یکی از دانشمندان و فلاسفه برجسته و تاثیرگذار قرن یازدهم است. شناخت حکیم میرفندرسی، یکی از نیازهای ویژه پژوهشی در روزگار ما به شمار می‌رود و می‌تواند بخشی از تاریخ دانش و فلسفه را در عصر صفویه نمایان سازد و از سویی منبع کامل و پرمایه‌ای از زندگی علمی و کتابشناسی کامل از آثار او در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد.

این کتاب در هشت بخش: احوال، خاندان، آراء و اندیشه‌ها، متن آثار برگزیده، آموزه‌ها، ضمیمه‌ها، فهرست‌ها به معرفی همه جانبه و دقیق این دانشمند بزرگ عصر صفوی پرداخته است. بخش نخست زندگی علمی و شخصیت این عالم‌رایی‌شناسانند. در بخش دوم افزون بر مشاهیر منطقه فندرسک و بستگان و نواده‌ها و بازماندگان میرفندرسی را معرفی می‌کند. بخش سوم به آثار میر اختصاص یافته است. و پیش زمینه‌ها و کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی توصیفی کتابها و رساله‌های میر در آن بررسی شده است.

چکیده‌ای از آراء و اندیشه‌های میر در بخش چهارم آمده است. در این بخش اندیشه‌های فلسفی و عرفانی و کلامی و اجتماعی و سیاسی و فرهنگی بازگویی و همچنین جنبه ادبی آثار میر بررسی گردیده است.

در قسمت پنجم این کتاب، با نام «گزیده متن آثار»، پنج اثر از میرفندرسی با تصحیح و گزینش نویسنده درج شده است. این رساله‌های کوتاه عبارتند از:

- رساله حرکت، جواب سوالات ملا مظفر حسین کاشانی،
- ترجمه «شذور الذهب»، - «زیبق»، - اشعار، - گزیده خوانی از رساله صنایع

- آموزه‌ها، عنوان بخش ششم این کتاب، ویژه آموزه‌هایی از

زندگی میرفندرسی را شرح می‌دهد و در آن آثار و بیان نظریه‌هایی از این فیلسوف بزرگ به زبان امروزی بازنویسی و به قلم روان ارائه یافته است. این متون برگرفته از شرح رساله حرکت، شرح قصیده یائیه، شرح و ترجمه «شذور الذهب» و زیبق، و شرح رساله صنایع است.

اجازه نامه، اجازه علامه محمدباقر مجلسی به میرفندرسی، و نسب نامه سادات فندرسک دو اثر پیوست (بخش هفتم) این کتاب است. از مطالب دیگر این بخش سال شمار وقایع زندگی و چاپ آثار و پژوهش‌های وابسته به میرفندرسی است. تصاویری منسوب به میر و آرامگاه وی و آثار او از مطالب این فصل است.

بخش هشتم این کتاب به فهرست‌های فنی اختصاص یافته است که عبارتند از: اعلام آثار جای‌ها، مطالب موضوعی، منابع و مآخذ کتاب.

این کتاب نخستین اثر گسترده درباره میرفندرسی و شناخت آثار او به شمار می‌رود.

(۳)

نگاهی به تبیان صادق

آثار و افکار آیه الله میرزا صادق آقا تبریزی (م ۱۳۵۱)

سید ابراهیم سید علوی، ۱۳۹۰، وزیری، ۶۳۰ صفحه

یکی از مراجع تقلید بزرگ شیعه که نقش بسزایی در تاریخ و سیاست سرزمین ما دارد، آیه الله میرزا صادق تبریزی (درگذشته ۱۳۱۱ش) است. بلندای اندیشه تابناک این بزرگ مرد در عرصه دانش فقه و تاریخ مشروطیت و مبارزه با سیاست‌های استعماری رضاخان، نام و یاد او را جاودانه ساخته است.

موسسه کتابشناسی شیعه با هدف معرفی همه جانبه و دقیق بزرگان شیعه و تبیین اندیشه‌های این فقیه بزرگ نشر این کتاب را در ردیف نخستین بایسته‌های پژوهشی قراردادده است. بی تردید آنان نقش بزرگی در پایگذاری فرهنگ و تمدن بشری دارند. با زندگی و دانش آنها هستی معنایی تازه

می‌یابد. اندیشه بلند آنان ارزشی دیگر تعریف می‌شود.

در نمایه و ساختار این کتاب به شرح زیر است:

فصل نخست، ویژه سرگذشت میرزا صادق تبریزی است. مطالبی درباره ولادت، خاندان، زندگی علمی، هجرت به نجف، درگذشت و خاکسپاری این فقیه وارسته در این فصل آمده است.

در فصل دوم به تحصیل ایشان در نجف اشرف و کربلای معلی و شاگردی او در نزد محمدفاضل اردکانی، محمدفاضل شریپانی، محمدحسن مامقانی، ملا حسین فاضل اردکانی، شیخ هادی تهرانی اشاره شده است. نیز سی تن از شاگردان نامدار او مانند: سید کاظم شریعتمداری، میرزا محمود دوزدوستانی، میرزا جواد سلطان القرطائی، سید هادی سینا، شیخ مهدی سراج، میرزا محمدعلی تبریزی، ملا علی واعظ خیابانی، سید احمد مستنبط، سید حسن انگجی، میرزا جواد تبریزی (فرزند میرزا صادق آقا)، عبدالحسین مدرس بستان آبادی، و... آمده است. در ادامه این فصل زندگینامه معاصران این فقیه، از بزرگان خطه آذربایجان معرفی شده است. این بزرگان عبارتند از: سید ابو الحسن انگجی، میرزا علی ثقة الاسلام تبریزی، میرزا حسن مجتهد، سید محمد مولانا، میرزا عبدالرحیم کلیبری، میرزا رفیع نظام العلماء، میرزا باقر قاضی طباطبائی، میرزا فتح شهیدی، میرزا احمد کوزه کنانی، سید مرتضی خسروشاهی، سید محمد حجت کوهکمری، میرزا رضی زنوزی، شیخ حسین توتونچی تبریزی، سید جلال الدین دهخوارقانی، شیخ محمد طه نجف.

در ادامه این فصل «اجازات» میرزا صادق آقا معرفی شده است. عالمان بزرگی از ایشان اجازه روایت دریافت کرده‌اند: میرزا جواد سلطان القرطائی (اجازه اجتهاد)، سید شهاب الدین مرعشی نجفی (اجازه روایت)، سید احمد صفای خوانساری، سید جلال الدین دهخوارقانی (اجازه روایت و امور حسبیّه)، عبدالحسین مدرس بستان آبادی (اجازه روایت و امور حسبیّه).

متن اجازه ایشان به سید احمد صفای خوانساری و سید

شهاب الدین مرعشی نجفی در این بخش از کتاب آمده است. در این اجازات آگاهی ارزشمندی از زندگی و آثار و مبارزات میرزا صادق آقا به قلم خودش ثبت شده است. همچنین از عالمان بزرگی چون شیخ زین العابدین مازندرانی، میرزا حبیب الله رشتی، سید مهدی قزوینی حلی، میرزا محمدحسن شیرازی، سید حسین بحر العلوم، شیخ محمد جواد راضی نجفی، سید علی بحر العلوم یاد شده است.

فصل سوم به کتابشناسی آثار فقهی، اصولی، کلامی، ادبی میرزا صادق آقا اختصاص دارد. در این بخش کتابهای فقهی ایشان به ترتیب زیر معرفی شده است: انتصاف المهر بالموت، نهاية التذکرة فی شرح التبصرة، شرائط العوضین، الفوائد فی مسائل المتفرقة، رسالة فی بعض مسائل الصلاة، رسالة فی التزایا، رسالة عملیه فارسی رساله واجبات الأحکام، حاشیه بر منهاج الصلاة حاشیه بر وسیلة النجاة، کتاب الصلاة، طریق النجاة، حاشیه بر رساله عملیه پدر بزرگوارشان میرزا محمد بالامجتهد، رساله معالم دینیّه.

در پایان این بخش، برخی از استفتائات فقهی از ایشان به طبع رسیده است.

در دانش اصول فقه نیز این دو کتاب: مقالات الفریة و المشتقات از ایشان به یادگار مانده است. مقدمه ایشان به رساله عملیه ایشان که درباره شناخت اصول دین است، در بخش آثار کلامی آمده است.

در بخش ادبی شش قصیده عربی از سروده های ایشان همراه با ترجمه آمده است و در بخش فارسی نیز یک مرثیه از ایشان در سوگ حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام آمده است. در فصل چهارم اندیشه های سیاسی این فقیه بررسی شده است. متن چهار رساله در باره مشروطیت با تصحیح و تحقیق نو آمده است. رساله نخست، کتاب مجلس شورای آسمانی اثر عبدالرحیم قراچه داغی (از فعالان عصر مشروطه) است که جواب میرزا صادق آقا در ادامه این کتاب آمده است. رساله سوم، کتاب فواید مجلس شورای ملی اثر سید نصرالله

تقوی تهرانی وردیه آن به قلم میرزا صادق آقا است. جوابیه های میرزا صادق به این دو کتاب به رساله های مشروطیت شهرت دارد.

نمایی از تحولات سیاسی - اجتماعی روزگار میرزا صادق تبریزی در فصل پنجم کتاب به تصویر درآمده است. مشروطیت و دوگانگی علماء در پذیرش آن و برنامه های استعماری رضاخان و نهضت علماء در مبارزه با او از مباحث اصلی این کتاب است. نویسنده در فصل دیگر به مبارزات میرزا صادق در برابر دین ستیزی و اقدامات ضد دینی رضاخان پرداخته است. سربازی رفتن طلاب و روحانیون و لباس متحدالشکل و کشف حجاب از جمله مباحث این فصل است.

بازخوانی کتاب بلوای تبریز [تاریخ انقلاب آذربایجان و بلوای تبریز] در خاتمه کتاب آمده است.

بلوای تبریز اثر حاج محمدباقر ویجویه ای که در ۱۳۴۸ در تبریز به طبع رسیده گزارشی واقعی از تاریخ مشروطیت در تبریز است و در آن نقش میرزا صادق آقا در این واقعه به خوبی ترسیم شده است.

برگهای پایانی این کتاب ویژه میرزا صادق تبریزی و زندگینامه برادرش میرزا عبدلعلی تبریزی از نگاه بستگان و معاصران ایشان است.

در این پیوست نوشته های فرزندش میرزا جواد آقا، برادرش میرزا عبدلعلی، ملا علی واعظ خیابانی، صدرالاسلام محمد امین امامی خونی، ثقة الاسلام تبریزی، شیخ محمد حرزالدین، سید محسن امین، شیخ آقا بزرگ تهرانی، میرزا جعفر اشراقی آمده است. از مطالب دیگر این پیوست، زندگینامه میرزا صادق و پدر و برادران بزرگوارش به قلم برادرزاده اش میرزا علاءالدین آمده است. میرزا صادق آقا در گفتار امام خمینی است.

سالشماری شامل ثبت وقایع تاریخ زندگی و چاپ آثار میرزا صادق آقا در پایان این کتاب فراهم آمده است. تصویری از اسناد و نامه ها و دستنوشته ها و اجازات میرزا صادق آقا در پایان کتاب آمده است. کتاب با عکس هایی از میرزا صادق تبریزی و برادران

او و مسجد میرزا صادق آقا در تبریز پایان می یابد.

نویسنده این کتاب استاد گرانقدر حجة الاسلام والمسلمین سید ابراهیم سید علوی، دانش آموخته حوزه و دانشگاه است. بیش از نیم قرن است، جامعه علمی و فرهنگی از آثار پژوهشی و ترجمه ایشان بهره مند است. امتیازهای کتاب:

• پیشینه تحقیق در تألیف این کتاب به مقاله « بیان صادق، شرح حال و آثار و افکار و مبارزات آیه الله آقا میرزا صادق تبریزی » چاپ شده در نشریه کیهان فرهنگی، ش ۱۶، بهمن و اسفند ۱۳۶۶، می رسد. نویسنده دستاورد سالها پژوهش و تحقیق میدانی را در این کتاب قلم زده است.

• فصل های گوناگون این کتاب خواننده را به تمام ابعاد زندگی این فقیه رهنمون می سازد و نقدهای نویسنده از منابع تاریخی و زندگینامه ای و یادآوری نقاط ضعف و قوت از امتیازهای ویژه این کتاب به شمار می رود.

• نویسنده به دلیل همشهری بودن با میرزا صادق و ارتباط با نوادگان و شاگردان و برخی پیروان این فقیه، آگاهی های ناب و دست نیافتنی را در اختیار پژوهشگران قرار داده است. ویژه آنکه پدر بزرگوار او از همراهان و نزدیکان میرزا صادق بوده و ناگفته هایی از زندگی این فقیه را شرح داده است.

• چنان که گفته شد، متن چهار رساله درباره مشروطیت و نقدی بر کتاب بلوای تبریز در این کتاب آمده است. متن و تصویر اجازات حدیثی این فقیه نیز در پایان کتاب موجود است. زندگینامه میرزا صادق آقا به قلم فرزند و برادر و شاگردان و همروزگاران وی به عنوان یکی از منابع اصیل و ارزشمند زندگی نامه نویسی در این کتاب آمده است.

• این کتاب با متن روان و پخته به نگارش درآمده است. الفاظ و اصطلاحات تخصصی و عربی در متن ترجمه شده است. اشعار و متون عربی به فارسی برگردانده است. پرهیز از مطالب سست و غیر مستند و غیر ضروری از نکته های ارزشمند این کتاب است.